

... a város területe határának e szelén, jobbágyi mely tisztelettel hódolva üdvözlőjük cs. k. Apostoli Felségedet. Nyilvánítjuk Felséges Császár és Apostoli Király mindszóknak forró keblekből az eget urához, mennyi atyánkhöz emelkedő buzgó könyörgését, hogy cs. k. Apostoli Felségedet, a dicsőségesen száradó cs. k. Felséges házzal hosszú ideig, századokon keresztül, birodalma s hiv. jobbágyainak boldogítására tartsa meg, virágoztassa, s éltesse!

E beszédet Ó Felsége kedvesen fogadva, számos kocsik, és az e végre rögtönzött, 600 kék inges-gatyás dőlczeg paripás banderisták kíséretében a város közelében föllállított 3. zászlóalj Főherceg Lajos nevét viselő ezredbeli gyalogságon és a Miklós orosz császár nevét viselő ezred 2. osztályán, szünte 2 óráig terjedő szemet tartott és különböző gyakorlatokat végeztetett. Ennek bevégeztével a gyakorlatnál kifárasztott bőszeke paripán városunkba, minden harangok szólása közben cs. k. udvari és számos főrangú cs. k. katonai főtisztek és a fogadására kiment küldöttség és sok magánosok kíséretében, a várad-utczai kapunál jó izessel és dicszszel készített és „Isten hozott!” fejrattal ellátott diadali kapun a föllállított czéhek, minden fi- és nőiskolák ifjai sorai között, a mielőbb látni vágyó roppant embertömeg kíséretében, a soha szüni nem akaró éljenek között városházunk előtt paripájáról leszállva, a helybeli összes kereskedőség és a nevezett gyalogezred zenekara által képezett sorozatban, a néphymusz*) elzengése mellett városunk fedezett kapuja alatt, hol már minden helybeli állambivatalnokokon kívüli több külföldi nemesség, ezek között mint tündöklő csillagok, sok kincset érő magyar diszruhában, gróf Mayláth Antal és gróf Vay Abrahám ó excellentiájok, valamint nagyváradi megyés püspök Szaniszló ó mélt., ókanonok Molnár Péter és helybeli plebános és kis post Huzly Károly, superintendens és kir. tanácsos Szoboszlaj Pap István ó nagyságok, számos lelkészek, és a főiskolai, valamint a római kath. gymnasium tanárai, a tanács és számos bizalmi férfiak jelenlétében, tanácsnok és helyi rendőrök által e szavakkal fogadtattott:

„Felséges Császár és Apostoli Király! Legkegyelmesebb Urunk!

Debreczen hű városának és a Felséged oltalma alatt itt lakozó szinte 50 ezernyi lakosságának, ugyanannyi hű alattvalóknak nevében, van szerencsem Felségedet jobbágyi legmelyebb hódolattal üdvözölni, könyörgővén felségednek, hogy e várost és ennek ma örömet szentelő lakosait, legmagasabb fejedelmi kegyelmével boldogítani méltóztaték! Istenhez pedig azért könyörgöm, hogy Felségedet, annyi millió népei javára, a lehető leghosszabb élettel, boldog- és boldogító uralkodással áldja meg. Egész dicső hazát fenyeiben, dicsőségekben és hatalmában mind a világ végéig tartsa meg! Éljen! Éljen! Éljen!”

E hódolati fogadást Ó Felsége legmagasabb megelegedéssel fogadva, a lépcsőzetben föllállított, egyforma fehér ruhába öltözött vendékek és idősebb uri szép hölgyeink ártatlan s egyedül tiszta szívből eredő kellemes „Eljén! Eljén!” rivalgások (igy!) között kezeikben tartott virág koszorúkat lábai eleibe szórva, szobáiba vonult.

A gyors utazás és a két óráig tartó fardaságos katonai szemle tartása daczára is, Ó felsége legkegyelmesebb elfogadásra méltatta a hódolattukat bemutatni vágyó vitéz cs. k. „Götter-halte”²⁾

Szerk.

k á t.” A felhívásnak azért mégis meg volt a hatása. Magyarhon lányai megértették a szót, s a szomorú tanyára siettek, letörültek a szenvedők kölyeit; irt, balzsamot csepegtettek a sajgó sebekre, gyöngéden ápolák a béultakat s míg nappal a betegetek látogatták, éjjel tépet készítették.

Az országban mindenfelé sebesülteket ápoló egyletek alakultak. A férfiak vérrel, az asszonyok anyagi szivjóságú tetteikkel áldoztak az elárvult haza szent oltárán.

Meszlényiné egymaga 72 ily kórházat szervezett. A világi szomorú napok után bujdosni indult a kiváló nő, Nagyváradon elfogták két leányával, egyetlen fiával (ki utközben a fardalmaknak áldozatul esett) s Budára szállították az egész család, hol 5 hónapig volt meg fogva.

Meszlényiné ki szabadulása után Pesten telepedett le anyjával, hol 1850-ben iskolát nyitott s tanulókat is tartott kósztaban, hogy megelbessen. Azonban 1851-ben már ettől is eltávolított.

1851. decz. 1-jén éjjel testvérével Ruttkayéval együtt elfogatott s a „Neugebäude”-ba s onnan decz. 9-én Bécsbe, a „Criminal gebäude”-ba vitették. Meszlényiné itt sokat szenvedett, tudógyuladást kapott s sokáig felelt a kórházba.

1852-ben nővérével szabadon bocsáttatott, de egyttal az egész család száműzetett, oly kikötéssel, hogy még Európában sem maradhatnak.

Brüsseibe érve, anyja halálának megbetegedett s míg idősebb testvére (Emilia, Zsulavszkyne) családjával előre kiment Amerikába, Meszlényiné — maga is beteg — és Ruttkayné családjaikkal az öreg Kossuthné ápolása végett ott maradtak, hol rendkívül közelmek között tartották fenn magukat.

katonaságot, a nagyváradi megyés püspök ó méltósága vezérlete és kormányása alatt levő papságot és helybeli tanító kart, nem különben superintendens és kir. tanácsos Szoboszlaj Pap István ó nagysága az alárendelt lelkesek és a főiskola tanári kara; a debreczeni kerületi főtörvényszék elnöke: udvari tanácsos Uray Bálint ó méltósága és egész tisztikara; a debreczeni kerületi cs. k. főügyész és tisztikara, az észak Bihar- és Déli Szabolcsmegegye törvényszéki elnöke Sombory Imre ur ó méltósága és egész tisztikara; felső Szabolcsmegegye törvényszéki elnöke Drevecz ó méltósága és egész tisztikara és minden járásbírók. Kesőbb nagyváradi kerületi főispán Dörny Gábor ó méltósága a közg. tisztviselőket vezette. Elsőben Észak-Bihar (alsó) megye főnökét nagyságos Reviczky Menyhért urat és tisztikarát, Szabolcsmegegye főnökét Ba Ferencz és tisztikarát fogadták, ezek után cs. k. pénzügyi igazgatónagys. Szenes Ferencz és tisztikara; így folytatolag Debreczen város polgármestere Poroszlai Frigyes és alá rendelt hivatalnokai tisztelegtek.

Nyíregyháza és Szoboszlaj városok tanácsa és Balmazújváros 40 éves főbírája Leitner Péter is bemutatta jobbágyi hódolátát.

A főnemesség részéről Mayláth Antal és gróf Vay Abrahám ó excellentiájok és a hozzájuk csatlakozott nemesség.

E bemutatás s illetőleg jobbágyi hódolat nyilvánítsa alkalmakor ó cs. k. felsége minden egyes egyenhez nyajasan szólva és mintha mindeniknek belsejéből olvasta volna, kihez mit szóljon s ezeknek, a hódolóknak szívekre és emlékeikbe örökké tisztelietben fogó iriztetnei a császár ó felsége kérdése és mind nagy, mind kisebb körökbe örömmel hallja az ember arrol dicsekedve elmélkedni, hogy ó cs. k. Apostoli Felsége kihez milyen kérdést intézett.

A bemutatás és hódolat végeztével ó cs. k. apostoli felsége egyeseket is méltottat kihallgatásra, kik közül először is ötv. Tóth Mihályné, Antal fiával s ennek nejevel s Kardos kisasszony unokájával lépett be, szerencsétlen fogságban levő Mihály fiának mekegyelmzése tárgyában folyamodványt adván át ó felségének: Király Janka kisasszony mostoha atyja, ugyancsak Tóth Mihály mekegyelmzése tárgyában; ötv. Tüdös Jánosné fiának a katonaságból kiszabadítása tárgyában; ötv. Csányi Józsefné felségértelést vádolt fia mekegyelmzése tárgyában; Hunka Mathilda kisasszony egy cs. k. katonatiszttel leendő összekeléses esetére, házassági cautionját szolgáló pénzösszeget le nem tehetése tárgyában kérelmezett.

Voltak még sok egyesek, kik ó felségének utközben is folyamodást nyújtának által és ó felsége által vette és a fentebbi kérvényeket magától megnyugtatta bocsátotta el.

Delutáni 4 óra tájban kocsira ülve, számos kíséretével, a főispán ur által vezetve a város megegyelmzésére indult.

As észak Bihar és dél szabolcsmegegyei törvényszék szállására ment, hol a vezetői szokott jegyzőkönyveket sorra nezte. Az észak Bihar (alsó) megye főnöki hivatal szállására ment, hol minden tárgyalási jegyzőkönyvet szorosan és szakértőleg megegyelmzésre nyilvánítsa után a hivatal helyiséget megelegelőnek nem találta s annál fogva egy alkalmasabb helyiség szerzeset meg is parancsolta.

HELYI HIREK.

Király-várás.

Debreczen, szept. 8. Minden más esemény eltörpül most Debreczenben a király-várás izgalmai mellett. A

Érdekes Meszlényinének Brüsszelből 1851. szeptember havában Kesz Csernátóhoz irt levele, melyet az Meszlényiné halála után az „Independent”-ben s később az „Ellenőr”-ben közölt s a melyben a többi közt okát adja annak: miért nem segítheti bájnya a család, „hát csak azért, mert magának sincs.” 1853. elején édes anyja meghalt.

Fiaának, ki akkor Londonban, élt nem engedte meg a belga kormány, hogy anyja halálós ágyához eljőjön, sőt a temetésnek is csak este, a sötétség beálltával kellett megtörténnie.

Mily hatása volt anyja halálának Meszlényiné szervezetre, kepelhető az alkalommal irt következő soraiából: „Istenem, mit szenvedtem! A sors keréke egy egész világ súlyával ment keresztül szivemen. Ot hétig virrasztottam haladólkó anyám ágyánál — nyitott sirja felett álmodtam, melyre nem a haza szent földje gördült — és élek!”

1853. nyarán az ót kevéssel megelőző Ruttkayné után — hajóra szállt. „En augusztusig maradok csak itt” — t. i. Brüsszelben, írja egyik barátjának — „akkor megyek, bármiép is álljon a világ. Mennem kell; materiell érdekeim parancsolják. En itt is önérmőre támaszkodva alapítottam existenciát s tettem le gyermekeim jövőnek alapját. Önerőmre támaszkodva megyek oda is.”

Egy más levelében pedig: „Megyek s a nemsokára — mint szobor, melyet egy világ-részről a másikba tesznek át a nélkül, hogy érezné.”

Egy percz se csak elválásomban a fel-sikolto fájdalomnak: — a bálusa anyám szent sirjától s az emlékezet azon sírookra, melyekhez nem záródokolhatok!...

Aztan megyek, mert azt mondják, gyermekeim jövője kívánja. S ki tudja!... talán

hatóság egymás után bocsátja ki a fogadtatás részleteire vonatkozó értesítéseket, az utczák és házak díszítés” lázasan folyik, a kirakatokban dísz-szállott, másutt pedig lobogókat kinalnak. Városunk már is olyan élénk, a minő régea nem volt. Katonák jönnek-mennek. Tegnap is egy nagy csapat tüzer vonult el ablakaink előtt, egy csomó Uchatius ágyuval. A városunkban ritka látvány — már t. i. az ágyuknak — számos nézője akadt.

Külömben a honvédek uralják a helyzetet. Másfele katonát csak elvétve látni. — Anyi most városunkban a honvéd, hogy 1849-ben Nagy Sándornak, midőn az oroszokkal szembe-szállott, alig volt nagyobb serege. Városunk közönsége a honvédség iránt mindig különös rokonszenvvel viseltetett. A jelenleg itt állomásozó honvéd-csapatok azonban — az ok miatt a bizonyos zászlók miatt — nem igen tudnak népszerűsége vergődni. Különös is, hogy éppen a honvédség szoktája ilyen ritka látványhoz városunk lojalái, de a lojalitást nem a közös-ügyes állapotban kereső lakosság!

Józseffőherczeg ó fenségét és daliás fiat varjúk Debreczenbe. A „Bika”-szálloda homlokzatára fel van tűzve a nemzeti zászló. Ez illik oda s ez illik a honvédség főparancsnokához.

Debreczenben magyarok vagyunk s ezt soha, senki előtt el nem titkoljuk!

Király ó felsége is hű magyar népe közé jön ide. Nem az udvaroncok, nem a hizelgők, még csak nem is a szuronyok hatalma a legmagasabb trón valódi támaszai, hanem a nép őszint, őszinte szeretete! Annak a népnek a szeretete, mely — ha szükség lesz rá — mennydörgés gyanánt harsogja el ura: — „Vitametsangviniem pro regemostro!”

Ilyen nép a debreczeni is!

Király ó felségének látogatása alkalmából fölelevenednek korábbi debreczeni látogatásainak emlékei is. Eppen lapunk mai számában kezdünk meg közölni erre vonatkozólag egy egykor leírást melyből érdekes összehasonlításokat lehet majd tenni az akkori és a mai fogadtatás közt.

De nemcsak Debreczenben, hanem a vidéken is éleik emlékezetben élnek még király ó felsége régebbi látogatásai. H-B öszörme nyaból közlik velünk a következő reminiscenciákat:

„1852-ben, midőn a Felség először járt a vidéken, történt, hogy a hős hajduk ivadékaik két inges, népies öltözött bandériumot keldtek Albrecht főherczeg elé. Oldalukat a főherczeg által ajándékozott kardok díszítették, melyekből H. Bözörménynek 100 drb jutott. E kardokból meg ma is több darab meg van Bözörményben. Az üdvözles a város határán történt s oda-várták Erzsébet királyasszony ó felségét is. A föllállított diadalkapukon e szavak voltak: „Áldva fogad áldva var, kész vedeni titeket!”

Itt nemcsak Bözörmény, mint székhely, de az egész hajduság képviselve volt. A hajdukerület a királynak egy pompás deres-szürke lovat adott ajándékol, mely annyira be volt tanítva, hogy a felülés alkalmával önként le terdelt. Az átadás Hadházon történt. A banderium a felséges asszonyt Bökönys kíserte!”

Most is tételt H.-Bözörményben javaslat az iránt, hogy hasonló bandériumot állítsanak

jót teend a tenger boldogtalan kedélyemnek. Legyen nyugodt vagy haborgó, mindenik esetben ugyanazon rokonszervi bátasz gyakorlandja annyi viharról hányt lelkemre... Azt mondják, az ocean moranjai lelekbe hatóbb dailam munesa...”

A tengeri ut jót tett beteg tudójének, de a bánat, gyötrelém, gond és főleg a szünetlen munka és kuzdelem megtörték minden-keppen.

1854. ápril 1-etől kezdve testi ereje folyton hanyatlott, míg június 29-én reggeli 5 óra után nemes leike elszállott. Gyermekeit, kevéssel halála előtt Mrs. Douglas Cruger, gazdag nő veve magához, kinek családi sirboltja ban temettetett el édes anyjok.

Kossuthnak egyetlen még élő nővere: Kossuth Lujza, Ruttkayné, ki fogság és száműzetés alatt Meszlényinének szomorú sorsában osztozott, szünet Amerikában telepedett le. — Egyetlen volt K. testvérei között, ki hazáját viszontlathatta. 1866. óta több ízben megátogatva Magyarországot, de első útietekor csak egy napig maradt, mert Becsből rendelet jött elavoltására. Ruttkayné Budán egyik rokonánál volt szállva, a város-major közleiben.

A nemzet ekkor sem mulasztotta el az alkalmát, hogy halaját kifejezze. A 48-as képviselő s honvédek eleü Vidacs János intézett beszédet, az ifjuság azeiben Ádor Imre szouokolt, mire Ruttkayné, gyszaba öltözve a nála tisztelegőkön gyönyörű beszéddel felelt, mely a könyvekig hatotta meg a jelenlévőket.

Midőn 1873-ban néhány hónapig ujra itthon idózt, amerikai mintára megalapította a Tabitha jótékony egyletet, mely nem pénz, de kész ruhaneműt, elelmet s a gyermekeknek iskola könyveket oszt ki.

ki, de az már az idő rövidsége miatt kivehető nem volt.

Az elfogadó bizottságaak nagy gondot okoz a városunkba érkezendő idegenek elhelyezése. A hivatalos küldöttségek elhelyezéséről már gondoskodva van, de hogy a többiek, kiknek száma bizonyosan föl fog menni egy néhány ezerre, hol lesznek elhelyezhető, midőn minden vendéglői szoba előre is van foglalva: az már igen nagy kérdés.

A szállásokat pedig nagyon keresik. A fővárosi lapok tudósítói is minduntalan bezörgenek, hogy szállást biztosítsanak nekik. Azok az utczai ablakok is igen keresettek, a melyekből látni lehet a bevonulást.

A lakosság kevés tres szobát adhat az idegenek részére, mivel ilyen nagyszertű ünepegyeségek alkalmával a rokonok száma ugy megszaprodik, mint a gomba, — s a ki eddigle soha em törődött sorsunkkal, azt sem tudja, hogy hány el még az illető debreczeni családból: — az most mind meg készűl emlékezni „szeretett” debreczeni rokonáról, s ugy el fogja lépni a „rokon” házá, hogy többi neje s gyermekeivel kéajyelen lez a konyhába, vagy padlásra vonulni éjjeli nyugalomra!

Anyi bizonyos, hogy ilyen nagy idegenforgalma régen nem volt Debreczennek!

A heves megyei küldöttség tagjai a következők lesznek: Kállay Zoltán főisp., gr. Keglevich Gyula, Zsendovics József, Szurecsányi Pál kanonok, Beretvási Andor, Almásy Géza orsz. gyűl. képviselő, Gréf Jenő, Doboczy Ignác, Szentiványi Farkas, Skultety István, Hartl Ede, Fáy Zoltán, Lipcsey Tamás főszolgabíró, Puchla Kázmér, Szmidé Viktor plebánosok, Kovács Kálmán főmérnök, Pásztor Bertalan, Drizsnyey Béla, Gráf Andor, Mazik Viktor szolgabíró.

Szatmárvármegye hódoló küldöttségének tagjai a következők: Domahidy Ferencz főispán, Nagy László alispán, br. Perényi Péter, Domahidy István, Lizaák Dezső orsz. gyűl. képviselő, Kovács Eduárd, Jákey Mór, Serly Károly, Dr Fekete Sámuel. Szatmár sz. kir. város részéről: Bözörményi Károly polgármester, Kiss Geodeon főkapitány, Boross Bálint orsz. gyűl. képviselő, Korányi János ügyvéd.

Ó Felsége Debreczenben tartózkodása alatt, a hozzá előre bejelentett hatóságok, testületek és intézetek hódoló küldöttségei ki vül másokat kihallgatásra nem fogad, vagyis hanem audentiákat nem ad. Ó Felségéhez közvetlenül kérvények sem intézhetők, sem legmagasabb szállásán, sem az utcza kocsiháza alkalmával.

A ki mindazáltal felség folyamodványt kíván Ó Felségéhez intézni, az folyamodványt gróf Degehenfeld József főispán ur ó Méltóságánal nyújthatja be, a ki a felség-kérvényt illetékes helyre: Pápa y István val. belső titkos tanácsos ó excellentiájához, a kabinetiroda osztályfőnökéhez fogja eljuttatni Ó felségéhez való előterjesztés végett. Ezen legmagasabb elhatározásra nygelmeztetjük a közönséget.

Az ötven terítőkü udvari ebéd tartama alatt a Rác z Károly debreczeni zenekara fog működni.

Ebéd után, 20 percczel 6 óra előtt Ó Felsége a pályaházhoz hajtat s a budapesti vasuti óra szerinti 6 órakor külön vonaton Székelyhídra visszautazik.

A törvényhatóságok és testületek küldöttéi ugyanazon beletűi jeggyel, melyet meg-

Ruttkayné mindhárom fiát, Gábot, Lajost és Belát elvieszté. 1851-ben Ruttkayné vegiesen bátyjához költözött Turinba, hogy hátralevő napjaikat együtt tölthessék.

A jelen évbén ujból nösszabb ideig tartó látogatással szerencsétlenül szülföldjéit, respectve hazáját, s nem csoda, ha az elmondottak után ogy pregnás módon nyilatkozik az iránta ezert szeretet s ragaszkodás, mindenfelől széles e hazában.

A Kossuth család felett óriás viharok voutáltak el, melyek legerősebben Kossuth Lajost érték, de ó mint a százados tölgy, melynek ágait megtördelhetik a szélvezetek, de hatalmas törzse oriasi ellentállást fejt ki s szembe száll a legagyobb zúgó fergeteggel, szembe nézett ó is a csapásokkal s nagysága, ereje a legveszélyesebb napokban is megtartá érintetlenséget, örök meteoroként tündöklik ó a nemzet szemében s fenségese alakja, lelkiatek bevérese annak szívébe.

Kossuth támaszai s örömei derek két fia, kik előkelő állast foglalnak el Olaszországban s nővere Ruttkayné, ki ogy önefaldozóan gondozza s órkodik egészségé felett.

Azon férfiak közül, kik a mult évi kiránduláson szerepeltek, nem igen látszanak sietni, a jelenben itthon idózó Ruttkayné tiszteletére, pedig ha valaki megérdemi az elismerést, a legnyerebb rokonszervet és hála, ugy ó bizonyára elég érdemet szerzett reá, annyi küzdelem után s ogy isteni hivítás betölteséért, — mint a milyen osztályrészűl jutott.

Az aradi vértanuk szoborleplezése a közel jövőben meg fog történni, méltó az ünepegy keretében — azt hiszem bele is illő — ez idószak legfenségesebb alakjairól is hálasan megegyelmézni!

érkezéskor hasz

a pályaházban

foglalnak.

A királyi Arthur és társa arczképevel és bronz ezüst és

Mintho y érmei maradá meg szerzesét

A helyi va csiből fog álar sony damaszt csai anyagban hogy viaszos seiket kipárnáz pá az néleke

A király be a kis vasutó test parancsn mester, Weber segéd.

A pályaház A peron oszlop zászlóval és töl díszítették fel. A pályaház monogramját Pál ruval körülöve kán egy-egy

A király rem deli növe zata pedig feke

Az erdő tak mar. A felállították, teljesen bevége mester a kiáll

A nagyter a királyt és k fogja lépni!

Főhercz herczeg — min ma este 9-óra városunkba er vonul be szokot József Ág rög első szil perczor érkez Holdházy apat főherczeg, ki város díszes né József főhercz szemlet tart az redék felett s fi s ora 27 percz melynek a fenség szeretett. vendé

Városunk zönséget, hogy zése, mint elut számmal jelenje — a házakat piacz és péter tiszteletére m szivesked

Iskolai főiskolai értesítőknek elterk K. Kiss szeptember 4. beigtatása alk Sámuel egyh. meguyito besze székfoglaló er Sámuel és T. Ezek után az bek közt közz zet ügyében a kálatot. — fógymnasium 4. mellékletár fenn az I-IV. mán beirott g kik közli viz 21: magánban 21: magánban 21: magánban

hív., 26 róm A tanító k ma az első fe 32, a második ba második tel ban első felev negyedik oszt dik telelvén kik közli viz 3 an. Az elem összesen 422, 422 gyerm róm. kath., 1 ríus volt. Min a tápítetett főiskola alko mertető szab vonatban. J e v. r. e. f. e. g h e v. e. l. o.

